

amerikanska medborgare (tagit ut "first papers"). Beträffande andra norska medborgare i landet bestämdes efter Förenta Staternas inträde i kriget, genom notväxling, att de skulle få välja mellan att rekryteras till amerikanska eller till norska styrkor. Eftersom amerikanska anställningsvillkor var förmånligare valde de flesta det förstnämnda alternativet och exilregeringen kunde sammanlagt rekrytera endast 520 man där.¹³

Personer verksamma inom för krigföring- en väsentliga yrken eller i övrigt engagerade i verksamhet av väsentlig betydelse frikallades från militärtjänst. Definitionen täckte exempelvis arbete vid den norska regeringens kontor, i norsk förvaltning eller i Nortraship. Härigenom frikallades samtliga sjömän.¹⁴

Angående jurisdiktion över militär personal se avsnittet angående regeringens lagstiftning.

Från våren 1943 fick norska medborgare som vistades i Sverige viss militär utbildning. Då upprättades i Sverige sk hälsoläger, "Helseleire", där norska flyktingar fick genomgå läkarundersökning och vaccinering, indelades militärt och erhöll en grundläggande militärutbildning. Militärutbildningen av norrmän i Sverige utvidgades när den svenska regeringen den 3 december 1943 gav exilregeringen tillstånd att uppsätta polis- trupper på svenskt område. Trupperna skulle bestå av en polisstyrka, "Rikspoliti", på 1 500 man, en reservpolisstyrka. "Reservepoliti", ursprungligen maximerad till 8 000 man och en hamnpolis, "Havnepoliti", på 500 man.

Rikspolisen bestod av motoriserade kompanier vilka sorterades under justitiedepartementet men genomgick reguljär militärutbildning och beväpnades med infanterivapen. Reservpolisen hade rent militär form och sattes upp under ledning av det norska försvarets överkommando. Hamnpolisen var rena kustartilleriavdelningar. Den svenska regeringen försåg samtliga organisationer med vapen och utrustning och bidrog dessutom ekonomiskt till truppernas utbildning. 1944-45 hölls gemensamma övningar för

riks- och resevpolis under svensk-norsk ledning.

Regeringarna var överens om att polis- trupperna skulle insättas i den mån landet befriades. Avsikten var att de skulle upprätthålla lugn och ordning i de befriade områdena. Däremot fick de ej disponeras för militära företag i samband med befrielsen. Sedan Nordnorge, Finnmark, senhösten 1944 befriats från tysk okkupation sändes planenligt, med den svenska regeringens godkännande, vissa poliskompanier dit från Sverige. Transporten skedde dels med amerikanskt militärflyg, dels med svenska lastbilar. De senare förde även förnödenheter till de befriade områdena.

Vid krigsslutet, den 8 maj 1945, begav sig polistrupperna till Norge och övertog tillsammans med hemmastyrkorna vakthållning och upprätthållande av ordning under den första övergångstiden. Norges väpnade styrkor uppgick vid den tiden till 76 300 man, därav 15 000 i Storbritannien, 14 300 i Sverige och 47 000 i Norge.¹⁵

Undersökningskommissionen riktade efter kriget viss kritik mot exilregeringens åtgärder rörande krigsorganisationen. Kommissionen ansåg att den militära rekryteringen till en början präglats av osäkerhet och bristande energi men att en mer livaktig insats troligen ej kunnat resultera i någon väsentligt större krigsinsats. Den tog avstånd från den kritik som rests mot regeringen för att denna ej utnyttjat norska landstridskrafter i de allierades kamp på det europeiska fastlandet. Kommissionen påpekade att regeringens huvudlinje med rätta varit att hålla trupper i beredskap för hemlandets befrielse och att landstyrkorna i militärvätalet med de allierade hade reserverats för Storbritanniens försvar och Norges återerövring. Enligt kommissionens mening hade regeringen använt de militära styrkorna efter bästa förmåga. Den underströk även handelsflottans stora insats i den gemensamma krigföringen.¹⁶

100437
Viktor

3.4.5 Utrike

3.4.5.1 Över

Den norska världskrigets tid på neut. Det Norske sittande reg. principiellt a ett vaktvarn skulle bibeh.

Beträffande Norge ej bet. militärt bet. nister Koht. skulle kunna Nordiskt m. hans åsikt t. norska försv. digt med ut. motståndare.

Huvudmål utrikespolitit. När storkrige. proklamerad. kriget mena. september u. tetsförklarja. å ena sidan. och å den an.

Den norsk grund genom den tradition. uppges. Den Norges befri. insats i sama.

Den 10 ju. underteckna. regeringen n. en aktiv pol. innehöll äve gram:

"Den nor. bejd med d. våre moral. krigens tjene. så kraftig so. tet i förhöl. bör samarbe.